แบบสรุปผู้บริหาร
(Executive Summary)

1. รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง

ภาษาไทย: การสื่อสารในครอบครัวที่พึงประสงค์ต่อการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการในประเทศไทย

ภาษาอังกฤษ: The Family Communication Patterns which are Desirable for the Independent Livings of People with Disabilities in Thailand

1.2 ชื่อคณะผู้วิจัย

หัวหน้าวิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรภัทร กิตติวรากูล

หน่วยงานที่สังกัด คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

หมายเลขโทรศัพท์ 081-484-8320 โทรสาร 053-241-983

ผู้ช่วยวิจัย: นายยุทธพล ดำรงชื่นสกุล

หน่วยงานที่สังกัด ผู้อำนวยการชมรมโกลบอลแคมปัสเซส เชียงใหม่

หมายเลขโทรศัพท์ 081-796-8056

1.3 งบประมาณ และระยะเวลาทำวิจัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 งบประมาณที่ได้รับ 626,000 บาท

ระยะเวลาทำวิจัย ตั้งแต่ 8 มิถุนายน 2559 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2564

2. สรุปโครงการวิจัย

2.1 ที่มาของปัญหาการวิจัย

ในประเทศไทยมีคนพิการจำนวนเกือบ 2 ล้านคน หากต้องใช้ชีวิตด้วยการพึ่งพิงครอบครัว หรือให้สังคมดูแลในเชิงสงเคราะห์หรือเชิงการแพทย์ ก็จะกลายเป็นภาระทางสังคม ปรัชญาด้านการดำรงชีวิตอิสระคนพิการหรือที่เรียกโดยย่อว่าไอแอล (IL: Independent Living) เป็นแนวทางที่จะช่วยลดปัญหาได้ ซึ่งการสื่อสารในครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริม IL งานวิจัยนี้จึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัวกับทักษะ IL ของคนพิการทั่วประเทศที่มีงานทำตามกฎหมายแรงงาน เพื่อทราบถึงรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริม IL ให้กับสมาชิกพิการในครอบครัวต่อไปได้ในอนาคต

2.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

(1) เพื่อสำรวจตัวแปรชุดการสื่อสารในครอบครัวของคนพิการ ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัว ทักษะการสื่อสารในครอบครัว และพฤติกรรมการสื่อสารในครอบครัว

(2) เพื่อสำรวจตัวแปรชุดทักษะการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการในประเทศไทย จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร การตระหนักรู้ในตนเอง การพิทักษ์และปกป้องสิทธิของตนเอง การดำรงชีวิตประจำวัน ความปลอดภัยและการเดินทาง การบริหารการเงิน การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ

(3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชุดการสื่อสารในครอบครัว กับทักษะการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการในประเทศไทย

2.3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือคนพิการที่มีงานทำภายใต้กฎหมายแรงงานไทย อายุระหว่าง 18-60 ปี จำนวน 1,250 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 ภูมิภาค คือ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสาน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างชุดตัวแปร เพื่อนำไปเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

2.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยด้านการสื่อสารในครอบครัวของคนพิการ พบว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนาอยู่ในระดับสูง การสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกันอยู่ในระดับปานกลาง และรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่พบมากที่สุดได้แก่ การสื่อสารในครอบครัวแบบเห็นพ้องต้องกัน สำหรับทักษะการสื่อสารในครอบครัวนั้น อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นฐานการเข้าใจบุคคล ด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และด้านการสื่อสารความรู้สึกและร่วมกันแก้ปัญหา สำหรับการสื่อสารภายในบริบทสภาวะครอบครัวเข้มแข็งนั้น งานวิจัยนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งทางท่าทางและทางวาจา พบว่า คนพิการส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกรวมทั้งทางท่าทางและทางวาจาอยู่ในระดับปานกลาง และคนพิการส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสื่อสารในครอบครัวเชิงลบ รวมทั้งทางท่าทางและทางวาจาอยู่ในระดับต่ำ หลังจากนั้นได้แปลผลพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกและเชิงลบดังกล่าว พบว่า คนพิการร้อยละ 60.4 มีการสื่อสารภายในบริบทสภาวะครอบครัวไม่เข้มแข็ง และร้อยละ 39.6 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการสื่อสารภายในบริบทสภาวะครอบครัวเข้มแข็ง

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างชุดตัวแปร และใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรดังนี้ (X_1): การสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_2): การสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน (X_3): ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านพื้นฐานการเข้าใจบุคคล (X_4): ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (X_5): ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (X_6): ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกและร่วมกันแก้ปัญหา (X_7): พฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว และ (X_8): พฤติกรรมการสื่อสารเชิงลบในครอบครัว พบว่า การสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการทุกด้าน ได้แก่

ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการสื่อสาร (Y_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ (X_1) และ (X_4) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับ (X_5) และ (X_8) ส่วนทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (Y_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ (X_1) (X_4) และ (X_7) โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับ (X_5) และ (X_8)

ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการพิทักษ์และปกป้องสิทธิของตนเอง (Y_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ (X_2) และ (X_7) โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับ (X_6) ส่วนทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการดำรงชีวิตประจำวัน (Y_4) มีความสัมพันธ์ทางบวก (X_2) (X_6) และ (X_7) โดยไม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรอิสระใดเลย

ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านความปลอดภัยและการเดินทาง (Y_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ (X_2) (X_7) และ (X_8) โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับ (X_1) ส่วนทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการบริหารการเงิน (Y_6) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ (X_2) (X_4) และ (X_7) โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับ (X_1)

ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการเรียนรู้ (Y_7) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ (X_2) (X_4) และ (X_7) โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับ (X_1) และ (X_6) ส่วนทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการประกอบอาชีพ (Y_8) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ (X_2) (X_4) (X_5) และ (X_7) โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับ (X_1) และ (X_6)

2.5 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

2.5.1 ข้อเสนอแนะต่อการทำงานด้านคนพิการในประเทศไทย

(1) <u>คู่มือหรือหลักสูตรระยะสั้นสำหรับพัฒนาการสื่อสารในครอบครัวคนพิการ โดยระบุกลุ่มเป้าหมาย</u>

การจัดทำคู่มือหรือหลักสูตรระยะสั้นสำหรับพัฒนาการสื่อสารในครอบครัวให้กับคนพิการที่หวังผลลัพธ์ในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอิสระแต่ละด้าน และอาจจะต้องฝึกพิเศษมากขึ้นอีก หากเป็นคนพิการด้านการสื่อสารทางใดทางหนึ่ง เช่น หากมีความพิการทางการได้ยิน ลูกที่พิการก็ควรจะฝึกทักษะการถาม การฟัง การพูดด้วยตัวอักษร เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจให้ชัดเจน และผู้ปกครองก็ควรต้องฝึกภาษามือ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารให้มากขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ทุกความพิการสามารถสื่อสารได้ทั้งสิ้น เพียงแต่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำและพัฒนาเป็นรายกรณี

การทำหลักสูตรอบรมควรมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน บางหลักสูตรอาจจะฝึกให้กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง บางหลักสูตรอาจฝึกให้กับลูกที่พิการ และบางหลักสูตรควรจัดให้กับทั้งสองฝ่ายคู่ขนานกัน ขึ้นอยู่กับว่าต้องการส่งเสริมด้านไหน และควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางหลักสูตร เช่น หากจะส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการสื่อสาร (Y_1) ลูกที่พิการควรเพิ่มทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (X_4) และลดทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (X_5) ส่วนทางพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรลดพฤติกรรมการสื่อสารเชิงลบในครอบครัว (X_8) ลง และทั้งสองฝ่ายควรมีการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_1) ให้มากขึ้น เป็นต้น

(2) คู่มือหรือหลักสูตรระยะสั้นสำหรับการฝึกพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว ให้กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการดำรงชีวิตอิสระถึง 7 ด้าน และการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัวมีส่วนในการเสริมสร้างสภาวะครอบครัวเข้มแข็ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ฝ่ายพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นผู้กระทำ เป็นบุคคลสำคัญที่ต้องเป็นผู้สื่อสารกับลูก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีคู่มือ หรือหลักสูตรระยะสั้นสำหรับการฝึกพฤติกรรมทางการสื่อสารเชิงบวกทั้งทางท่าทางและวาจา ให้กับผู้ปกครองที่หวังผลลัพธ์ด้านนี้โดยเฉพาะ และพ่อแม่อาจจะต้องฝึกพิเศษมากขึ้นอีก หากมีลูกพิการด้านการสื่อสารทางใดทางหนึ่ง เช่น หากมีลูกพิการทางการมองเห็น พ่อแม่ก็ควรได้รับการฝึกทักษะทางการพูดเชิงบวกแบบพรรณนารายละเอียดให้มากขึ้น เพื่อจะช่วยให้ลูกเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น หรือหากลูกพิการทางการได้ยิน พ่อแม่ก็ควรฝึกภาษามือ หรือฝึกโต้ตอบกับลูกด้วยภาษาเขียนให้มากขึ้น เป็นต้น

(3) คู่มือหรือหลักสูตรระยะสั้นสำหรับพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัว ให้ทั้งสองฝ่าย

เนื่องจากรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้อง เป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการถึง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัยและการเดินทาง ด้านการบริหารการเงิน ด้านการเรียนรู้ และด้านการประกอบอาชีพ ซึ่ง “รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้อง” นี้ เกิดขึ้นได้ในครอบครัวที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกันสูง ในขณะที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบสนับสุนการสนทนาต่ำ และการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นทักษะของทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง และฝ่ายลูก ดังนั้นหากต้องการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตอิสระใน 4 ด้านดังกล่าว ควรจะมีหลักสูตรที่ให้ทั้งสองฝ่ายได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน โดยให้ทุกคนเข้าใจถึงความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งแบบสนับสนุนการสนทนา และแบบคล้อยตามกัน และช่วยกันสร้างบรรยาการของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้องให้เกิดขึ้นได้ด้วยความเต็มใจ

2.5.2 ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในอนาคต

ผลการวิจัยชิ้นนี้ มีข้อค้นพบอันเป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดงานวิจัยในอนาคตได้หลายแนวทาง เช่น

(1) งานวิจัยด้านการสื่อสารในครอบครัวเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

งานวิจัยชิ้นนี้ ได้ศึกษาด้านการสื่อสารในครอบครัว ซึ่งได้ข้อมูลเชิงปริมาณมาแล้ว หากมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาลักษณะหรือรูปแบบการสื่อสารที่พึงประสงค์ในครอบครัวในเชิงลึก โดยอาจศึกษาจากครอบครัวคนพิการที่เป็นต้นแบบแห่งการดำรงชีวิตอิสระ ก็จะได้แนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น

(2) งานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research :PAR)

เนื่องจากผลการวิจัยชิ้นนี้ ทำให้ทราบแนวทางการส่งเสริมการสื่อสารในครอบครัวที่พึงประสงค์ต่อการดำรงชีวิตอิสระคนพิการ และผู้วิจัยยังมีความเห็นว่าควรมีการทำงานหรือขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมให้เกิดขึ้นจริงได้ด้วยการจัดทำคู่มือหรือหลักสูตร เพื่อส่งเสริมงานด้านนี้อย่างจริงจัง ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการผลักดันให้เกิดงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยให้คนพิการและครอบครัวคนพิการที่เป็นต้นแบบมามีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือหรือการร่างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อให้ได้คู่มือหรือหลักสูตรที่ชัดเจน และสอดคล้องกับสถานการณ์จริง

มากที่สุด และน่าจะดียิ่งขึ้น หากคู่มือหรือหลักสูตรเหล่านั้นเกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนพิการแต่ละประเภท และเกิดผลลัพธ์เป็นคู่มือหรือหลักสูตรที่แยกเฉพาะสำหรับคนพิการประเภทต่าง ๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดอรรถประโยชน์ที่แท้จริงได้

(3) งานวิจัยเชิงการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D)

การสร้างคู่มือหรือหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในครอบครัวข้างต้นนั้น นอกจากจะเกิดขึ้นด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแล้ว ยังสามารถใช้กระบวนการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา หรือที่เรียกว่า R&D ได้อีกด้วย ซึ่งจะเป็นการวิจัยที่นอกจากจะให้คนพิการแต่ละประเภทมามีส่วนร่วมแล้ว ยังให้นักวิชาการที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมพัฒนา และยังมีการทดลองใช้ ประเมินผล และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

(4) งานวิจัยด้านการศึกษา

เนื่องจากมีส่วนหนึ่งของผลการวิจัยที่ว่า พฤติกรรมการสื่อสารในครอบครัวเชิงบวกทั้งทางวาจาและทางท่าทาง รวมถึงทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ และรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้อง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการเรียนรู้ ดังนั้นจึงน่าสนใจศึกษาความสัมพันธ์นี้ในเชิงลึก เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาคนพิการด้านการศึกษา โดยมีครอบครัวเป็นพื้นฐานต่อไปได้

(5) งานวิจัยเชิงนวัตกรรม

เนื่องจากผลการวิจัยนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารในครอบครัว ซึ่งการสื่อสารสำหรับคนพิการบางประเภทนั้น อาจมีอุปสรรค จึงต้องใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารเพื่ออำนวยความสะดวก หากมีงานวิจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดเทคโนโลยีดังกล่าว และทำให้การสื่อสารในครอบครัวชัดเจนขึ้น ก็น่าจะช่วยส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการได้ดียิ่งขึ้น

3. บทคัดย่อภาษาไทย และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

บทคัดย่อภาษาไทย

งานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารในครอบครัวที่พึงประสงค์ต่อการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจชุดตัวแปรการสื่อสารในครอบครัวของคนพิการ 2) เพื่อสำรวจชุดตัวแปรทักษะการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรการสื่อสารในครอบครัวของคนพิการ กับชุดตัวแปรทักษะการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการในประเทศไทย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือคนพิการที่มีงานทำภายใต้กฎหมายแรงงานไทย อายุระหว่าง 18 ถึง 60 ปี จำนวน 1,250 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 ภูมิภาค คือ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสาน เครื่องมือที่ใช้ที่แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการแปลผลด้วยการคำนวณอันตรภาคชั้น และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหูคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อสร้างสมการในการพยากรณ์ทักษะการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการในแต่ละด้าน

ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการทุกด้าน ได้แก่ ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการสื่อสาร (Y_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_1) และทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (X_4) ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการสื่อสารเชิงลบในครอบครัว (X_8) และทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (X_5) ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (Y_2) มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_1) ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (X_4) และพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว (X_7) ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (X_5) และกับพฤติกรรมการสื่อสารเชิงลบในครอบครัว (X_8)

ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการพิทักษ์และปกป้องสิทธิของตนเอง (Y_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน (X_2) และพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว (X_7) ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกและร่วมกันแก้ปัญหา (X_6) ส่วนทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการดำรงชีวิตประจำวัน (Y_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน (X_2) พฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว (X_7) และทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกและร่วมกันแก้ปัญหา (X_6) โดยไม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรอิสระใดเลย

ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านความปลอดภัยและการเดินทาง (Y_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน (X_2) พฤติกรรมการสื่อสารเชิงลบในครอบครัว (X_8) และพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว (X_7) ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_1) สำหรับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการบริหารการเงิน (Y_6) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน (X_2) ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (X_4) และพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว (X_7) ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_1)

ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการเรียนรู้ (Y_7) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน (X_2) ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (X_4) และพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว (X_7) ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_1) และทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกและร่วมกันแก้ปัญหา (X_6) ส่วนทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการด้านการประกอบอาชีพ (Y_8) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน (X_2) ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (X_4) ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (X_5) และพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว (X_7) ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบสนับสนุนการสนทนา (X_1) และทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการสื่อสารความรู้สึกและร่วมกันแก้ปัญหา (X_6)

งานวิจัยสามารถอภิปรายผลในภาพรวมได้ดังนี้ ตัวแปรอิสระ “พฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว” มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการมากที่สุดถึง 7 ด้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในสถานการณ์ที่ไม่สบายกายหรือใจ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ต้องพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการ สำหรับตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการมากเป็นลำดับที่สอง ได้แก่ “การสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวแบบคล้อยตามกัน” ซึ่งเป็น

การสื่อสารที่มีรูปแบบค่อนข้างเข้มงวด แต่กลับมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการถึง 6 ด้าน แสดงว่าพ่อแม่ต้องส่งเสริมแกมบังคับเพื่อให้ลูกสามารถเกิดทักษะการดำรงชีวิตอิสระให้จงได้ สุดท้าย “ทักษะการสื่อสารในครอบครัวด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ” เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการมากเป็นลำดับที่สาม ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการถึง 5 ด้าน คือ (1) ด้านการสื่อสาร เพราะทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารเพื่อการบำบัด ผู้ฟังเปรียบเสมือน “ผู้ให้การบำบัด” โดยการตั้งใจฟัง มีการตอบสนองให้กำลังใจตามสมควร จะทำให้ผู้พูดรู้สึกดีขึ้น การสนทนาแบบนี้ นับเป็นการส่งเสริมให้คนพิการมีทักษะการดำรงชีวิตอิสระด้านการสื่อสารได้ นอกจากนี้ คนพิการที่ส่วนใหญ่มักจะมีทักษะการเรียนรู้ที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองธรรมชาติ ทักษะการฟังจึงจำเป็นต่อการส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตอิสระในด้านที่เป็นทักษะขั้นสูง ได้แก่ (2) ด้านการบริหารการเงิน (3) ด้านการเรียนรู้ และ (4) ด้านการประกอบอาชีพ ทั้งนี้การฟังคนอื่นนับเป็นการศึกษาตนเอง โดยอาศัยการสังเกตปฏิกิริยาของผู้อื่นที่มีต่อตน จึงช่วยส่งเสริมการดำรงชีวิตอิสระ (5) ด้านการตระหนักรู้ในตนเองได้อีกด้วย

เนื่องจาก “การสื่อสารในครอบครัว” มีความสัมพันธ์กับ “ทักษะการดำรงชีวิตอิสระคนพิการ” ดังนั้นในการทำงานด้านคนพิการในประเทศไทย จึงควรมีการส่งเสริมให้ครอบครัวที่มีสมาชิกพิการมีการสื่อสารในครอบครัวในลักษณะที่พึงประสงค์ โดยควรส่งเสริมทั้งทางฝ่ายคนพิการ ทางฝ่ายพ่อแม่หรือผู้ปกครอง รวมถึงอบรมคู่กันทั้งสองฝ่ายอีกด้วย ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำคู่มือการสื่อสารสำหรับครอบครัว การทำหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา และการวิจัยเชิงนวัตกรรม เป็นต้น

ABSTRACT

The research title is “The Family Communication Patterns which are Desirable for the Independent Livings of People with Disabilities (PWD) in Thailand” . The objective of this study is to explore: (1) the family communication patterns in the family of people with disabilities; (2) the independent livings (IL) skills; and (3) the relationships between the family communication patterns and the IL skills. The results will be the guidelines for using family communication in supporting IL skills for PWD in their family.

The questionnaire method is applied to collect 1,250 data from Bangkok and northern, southern, north-eastern and middle Thai PWD. This study used descriptive statistics; frequency, percentile, mean, SD, class interval and analyzed the relationships between the variables with multiple regression analysis.

The results were found that the family communication pattern have the correlation to IL skills. Firstly, IL in communication skill (Y_1) has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conversation orientation (X_1) and active listening skill (X_4). Moreover, it has negative correlation with negative family communication behavior (X_8) and I-message communication skill (X_5). Secondly, IL in self-awareness (Y_2) has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conversation orientation

(X_1), active listening skill (X_4) and positive family communication behavior (X_7). Moreover, it has negative correlation with negative family communication behavior (X_8) and I-message communication skill (X_5).

IL in self advocacy (Y_3) has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conformity orientation (X_2) and positive family communication behavior (X_7). Moreover, it has negative correlation with no-lose method communication skill (X_6). The next one is IL in daily living skill (Y_4) has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conformity orientation (X_2), positive family communication behavior (X_7) and no-lose method communication skill (X_6). There was no variable has negative correlation with this IL.

The fifth is IL in safety and transportation skill (Y_5) has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conformity orientation (X_2), negative family communication behavior (X_8) and positive family communication behavior (X_7). Moreover, it has negative correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conversation orientation (X_1). Another IL is money management skill (Y_6), it has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conformity orientation (X_2), active listening skill (X_4) and positive family communication behavior (X_7). Moreover, it has negative correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conversation orientation (X_1).

IL in learning skill (Y_7) is the seventh, it has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conformity orientation (X_2), active listening skill (X_4) and positive family communication behavior (X_7). Moreover, it has negative correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conversation orientation (X_1) and no-lose method communication skill (X_6). The last IL is work skill (Y_8), it has positive correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conformity orientation (X_2), active listening skill (X_4), I-message communication skill (X_5) and positive family communication (X_7). Moreover, it has negative correlation with interpersonal communication in family in the pattern of conversation orientation (X_1) and no-lose method communication skill (X_6).

According to the family communication have correlation to IL skills, thus in working area or research area of PWD in Thailand should be supported in the part of increasing these skills for parents, sons or daughters and both together. For example; the family communication manual or training program for Thai, the participatory action research, the research and development and the innovative research.